

MASTER OF ARTS IN MUSICAL

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL

TOETS NIEUWE OPLEIDING • BEOORDELINGSRAPPORT

1 DECEMBER 2020

Inhoud

1	Samenvattend advies van de commissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Missie, visie en profilering.....	6
2.2	DLR en OLR	8
2.3	Curriculum.....	10
2.4	Brede leeromgeving	13
2.5	Toetsbeleid.....	16
2.6	Uitstroom en doorstroom	18
3	Oordeel.....	19
4	Beoordelingsproces.....	21
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding	23
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)	24
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	26
	Bijlage 4: Overzicht van het bestudeerde materiaal	27

1 Samenvattend advies van de commissie

De visitatiecommissie, hierna commissie, brengt een advies uit voor de aanvraag Toets Nieuwe Opleiding 'master in Musical', ingediend door de Erasmushogeschool Brussel. Deze opleiding betreft een academische masteropleiding van 60 studiepunten en zal aangeboden worden te Brussel.

Het betreft een unieke opleiding in Vlaanderen waardoor er nog geen domeinspecifieke leerresultaten (DLR) gevalideerd werden. De commissie heeft de opgestelde domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding master in Musical bestudeerd en stelt vast dat deze voldoen aan de descriptoren die vastgelegd werden voor niveau 7 (master) van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Bovendien werden de DLR opgesteld in samenspraak met alle stakeholders (studenten, docenten en werkveld) en werden ze internationaal geïnspireerd door middel van een benchmark. De DLR zijn helder, coherent geformuleerd en bouwen mooi verder op de DLR van de bacheloropleiding.

De nood aan masters in Musical is voor de commissie zeer duidelijk geworden. Deze nieuwe *creatives* moeten een leemte opvullen in het Vlaamse musicallandschap. Studenten geven aan dat ze vandaag de bagage missen om zelf producties op poten te zetten en het werkveld geeft aan dat ze merken dat er in Vlaanderen nog nauwelijks producties ontworpen worden. In plaats van telkens producties te importeren heeft Vlaanderen nood aan talent van eigen bodem. De commissie is ervan overtuigd dat de creatieve uitvoerders die uitstromen in het bachelorprogramma, na het doorlopen van het schakelprogramma en deze masteropleiding, in staat zullen zijn om de noden van het werkveld in te vullen.

De commissie begrijpt dat de opleiding momenteel vooral focust op de doorstroom van afgestudeerde bachelors uit de eigen instelling. De gesprekspartners hebben op het ogenblik van de toetsing echter geen duidelijk beeld van welk profiel instromers uit andere vooropleidingen precies kunnen hebben. De commissie beveelt daarom aan om het profiel van alle mogelijke instromers kritisch te bekijken en indien nodig de aanwervingsstrategie hierop aan te passen.

Het taalbeleid is minder nadrukkelijk aanwezig binnen de opleiding. Bovendien heeft de commissie kunnen vaststellen dat het aanbod eerder docent-afhankelijk is. De commissie beveelt aan om het taalbeleid te specificeren en te verankeren binnen de opleiding.

De commissie heeft van de studenten begrepen dat hun docenten op vlak van blended learning steeds in de weer zijn om nieuwe technieken, methodes en online werkvormen te ontdekken en zodoende hun onderwijs bij te sturen en tot een complementair geheel te maken. De commissie heeft mooie voorbeelden gezien van blended learning binnen de vakken *close harmony* en dictie.

De missie, visie en profilering van de opleiding zijn geënt op het beeld van die veelbesproken *creative*. De stages zijn echter nog eerder klassiek. De commissie beveelt de opleiding dan ook dringend aan om in onderling overleg met het werkveld stageplaatsen voor *creatives* te zoeken.

De commissie sprak gedurende de beoordelingsdag met enthousiaste gesprekspartners. Het is voor de commissie zeer duidelijk dat deze opleiding enorm gedragen wordt. De commissie kon vernemen dat de hogeschool reeds geruime tijd bezig is met de plannen voor de uitbouw van deze masteropleiding. Dat heeft de commissie kunnen voelen in elk gesprek.

De faciliteiten bieden voldoende capaciteit voor de huidige studenten. De commissie beveelt de opleiding aan om snel werk te maken van een degelijke online reservatietool voor lokalen en repetitieruimtes. Dit kan helpen in het scheppen van meer capaciteit of het herverdelen van de capaciteit op de huidige campus.

De commissie is ervan overtuigd dat de studenten zullen kunnen rekenen op een goede begeleiding. De opleiding geeft aan erg te willen inzetten op de individuele begeleiding van de student. De commissie heeft vastgesteld dat ze dit echt kunnen waarmaken.

De commissie is tevreden met de bouwstenen die in het schakeljaar en masterjaar aangeboden worden om de fundering tot degelijk, wetenschappelijk onderzoek te realiseren, met de masterproef als sluitstuk.

De commissie stelt vast dat het werkveld alvast duidelijk vertrouwen heeft in de huidige uitstroom van de bacheloropleiding. Ze zien een enorm groot potentieel voor de uitstromende masterstudenten.

De commissie die de kwaliteit van de opleiding Master of Arts in Musical van de Erasmushogeschool Brussel heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Het oordeel voldoende wordt onderbouwd via de positieve en kritische elementen uit het door de commissie gevoerde onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding.

Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

De commissie beveelt de opleiding aan:

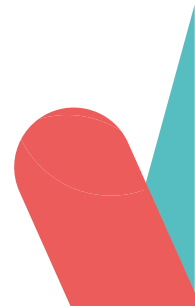
- om een online tool uit te werken waarmee studenten lokalen en oefenruimtes kunnen reserveren.
- om kritisch te bekijken welke instroom aangetrokken kan worden en niet enkel de eigen studenten te bedienen.
- om het taalbeleid te specificeren en te verankeren binnen de opleiding zodat dit niet afhankelijk is van individuele docenten.
- om met het werkveld in overleg te gaan om stages op touw te zetten waarin studenten hun rol als *creative* kunnen waarmaken.

Den Haag, 1 december 2020

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de opleiding Master of Arts in Musical van Erasmushogeschool Brussel,

Pascale De Grootte
(voorzitter)

Mike Slangen
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Missie, visie en profilering

Bevindingen

De opleiding wil getalenteerde, maatschappijbewuste studenten opleiden tot kritische persoonlijkheden en onderzoekende kunstenaars die zowel creatief als uitvoerend een meerwaarde kunnen betekenen in het musicalwerkveld en de podiumkunsten in het algemeen. Deze afgestudeerden zullen volgens de opleiding naast een doorgedreven beheersing van de drie artistieke deeldisciplines (zang, drama en dans) evenzeer productionele en onderzoekende competenties bezitten om tot een volwaardige artistieke creatie te komen. Deze missie weerspiegelt zich in de missies van zowel de Erasmushogeschool Brussel, als het Koninklijk Conservatorium Brussel.

De commissie leert dat de gesprekspartners deze nieuwe masteropleiding zien als een logische volgende stap. De professionele bacheloropleiding is reeds geruime tijd bezig met benchmarking, voert gesprekken met het werkveld in binnen- en buitenland, studenten, etc. Uit dit onderzoek blijkt dat de master in Musical ook een noodzakelijke stap is. Andere verwante podiumkunsten bestaan vandaag al in de vorm van een academische opleiding. De opleiding wil de nood die voelbaar is in het werkveld beantwoorden met deze opleiding, die bovendien uniek zal zijn in Vlaanderen. Ze wil uitstromende studenten de slagkracht geven om zich steeds opnieuw heruit te vinden. Anders dan in de professionele bachelor, waar de nadruk ligt op uitvoerende artiesten, wil de opleiding hier studenten afleveren die kunnen creëren, de zogenaamde '*creatives*'. De nood vanuit het werkveld is groot, vandaar dat de hogeschool dit als een belangrijke opleiding ziet om de Vlaamse markt te (blijven) bedienen. Momenteel worden hele producties overgebracht van elders in Europa of Amerika en hier gewoon op de planken gezet. Er is nood aan Vlaamse afgestudeerden om in eigen land creaties op poten te zetten. Ook bij de gesproken studenten leert de commissie dat zij enorm veel goesting hebben om zelf producties te realiseren en om een frisse wind door het Vlaamse musicallandschap te laten waaien. De huidige groep lokale musicalregisseurs is niet groot en bovendien treedt hier vergrijzing op. Er is volgens studenten en werkveld nood aan een nieuwe lichter musicalregisseurs die de specifieke musicaldramaturgie kunnen brengen.

De opleiding wil met deze masteropleiding ook tegemoet komen aan de vraag naar uitstroom richting het kunstonderwijs in het Kunst Secundair Onderwijs (3^e graad) en het Deeltijds Kunstonderwijs. Vandaag kunnen de bachelors in Musical in principe geen les geven aan deze 3de graad. De docenten geven aan dat wanneer er afgestudeerde masters in Musical voor de klas zullen staan, zij op hun beurt kunnen zorgen voor een plaats in het Secundair Onderwijs. Op die manier kan de instroom in de bacheloropleiding (en nadien richting masteropleiding) ook naar een hoger niveau getild worden.

Het is de ambitie van de opleiding om niet enkel in België uniek te zijn, maar ook in Europa. Benchmarking heeft de opleiding geleerd dat de meeste studenten in het buitenland afstuderen in zang/dans of zang/spel. Deze opleiding wil streven naar de beheersing van de drie deeldisciplines. De opleiding wil deze drie disciplines samen aanbieden om zodoende geen trechter te veroorzaken en de studenten vanaf de start niet in hokjes te stoppen. Door middel van keuzevakken zal de opleiding studenten de kans bieden om excellentieniveaus te behalen. De studenten zullen dus afstuderen met een grote beheersing van de drie disciplines, maar ze zullen elk een excellentieniveau kunnen bereiken in minstens twee disciplines. De opleiding is zich bewust van het feit dat de meeste studenten niet zullen excelleren in de drie disciplines. In theorie is dit wel mogelijk, maar de praktijk leert dat dit enkel weggelegd is voor enkele '*witte raven*'. Omwille daarvan biedt de opleiding studenten wel de kans om te excelleren binnen de drie disciplines, maar is het aan de studenten om hier een keuze in te maken. De opleiding hanteert een evaluatiemodel dat toelaat de disciplines verschillend te wegen. Voor zang verwacht de opleiding dat iedereen een excellent niveau behaalt. Voor wat betreft drama en dans kunnen de studenten hun mindere discipline compenseren door beter te scoren op de andere discipline.

Voor de bepaling van het niveau heeft de opleiding gekeken naar de Dublin-descriptoren voor onderwijs op niveau 7 (masterniveau). Deze descriptoren vormen de onderbouw van het programma. Er werd nagedacht over het artistieke deel van de opleiding en het onderzoekkundige aspect. Het profiel van de uitstromende student uit de professionele bacheloropleiding werd bekeken en afgetoetst tegenover dat van de instromende student in de masteropleiding. Het schakelprogramma werd ingericht met die aspecten die minder aanwezig blijken bij een afgestudeerde bachelorstudent en nodig zijn bij de instromende masterstudent. Het gaat dan vooral om methodologische onderzoekscomponenten, noodzakelijk om onderzoek te kunnen voeren en een degelijke masterproef te kunnen schrijven. Daarnaast is er ook extra aandacht voor zakelijk beleid, cultuurbeleid, musicaltheorie en musicalscenografie.

De opleiding mikt in eerste instantie op studenten vanuit de professionele bacheloropleiding Musical. Zij zullen gestimuleerd worden om door te stromen naar de masteropleiding. Studenten uit een andere vooropleiding en zij-instromers worden uiteraard ook verwelkomd. De opleiding staat open voor iedereen met de juiste mindset en capaciteiten. Elke student die wil instromen, moet wel slagen voor de toelatingsproef. De commissie verneemt dat deze proef dezelfde zal zijn voor zowel eigen studenten, als voor studenten die vanuit een andere opleiding instromen.

De commissie vraagt de opleiding of zij instroom vanuit het buitenland verwacht en hoe zij hierop voorbereid is. De opleiding wil immers exclusief Nederlandstalig starten. De gesprekspartners geven aan dat ze inderdaad primair focussen op Nederlandstalige studenten of studenten die de Nederlandse taal machtig zijn. Zij voegen er echter aan toe dat het niet onmogelijk is om als niet-Nederlandstalige student het programma te volgen. In de bacheloropleiding heeft men reeds ervaring met Waalse, Franse, Engelse, Turkse en zelfs Iranese studenten. Deze studenten volgen een intensief tweejarig bad in de Nederlandse taal. Dit zorgt ervoor dat ze de Nederlandstalige opleiding gewoon kunnen meevolgen. De opleiding geeft aan dat er toekomstdromen zijn om de master in Musical ook in te richten in het Engels. Dit zou een logische volgende stap zijn, aangezien de masteropleidingen in Muziek en Drama sinds het huidige academiejaar ook in het Engels aangeboden worden.

De commissie leert dat het verschil tussen de huidige professionele bachelor en de toekomstige masteropleiding vooral zit in het onderzoek dat gevoerd wordt. In de bachelor is dit onderzoek eerder impliciet aanwezig. In de masteropleiding zal onderzoek een veel explicietere rol toebedeeld krijgen. Bovendien krijgt methodologische onderbouwing meer aandacht. Studenten worden geconfronteerd met hun eigen positionering door middel van zelfreflectie en het werken aan hun eigen artistieke ontwikkeling.

De commissie vraagt de opleiding hoe het maatschappelijk bewustzijn van de studenten (zoals beschreven in de missie) tot uiting komt in de opleiding. De opleiding geeft aan dat het maatschappelijk bewustzijn niet weg te denken is uit de context van een artistieke masteropleiding. Brusselse studenten zijn in het algemeen reeds zeer maatschappijbewust door de context van de Erasmushogeschool. Het leven, studeren en werken in de grootstad, culturele verschillen, communicatie, ... spelen hierin een belangrijke rol. De opleiding zet ook diverse projecten op poten om dit bewustzijn aan te scherpen bij studenten. De commissie leert dat er in het project 'Briser les murs', een ETFI-project (European Theatre and Film Institute), gewerkt wordt aan het Tsjechov-oeuvre en dit onder leiding van een Russische regisseur. De Vlaamse studenten werken hierin samen met Franstalige theaterstudenten en doorbreken letterlijk de muren tussen genres, talen en culturen. In de masteropleiding zullen studenten uitgedaagd worden om vanuit een persoonlijke urgentie en hun persoonlijke maatschappelijke betrokkenheid de vertaling te maken naar hedendaagse opvoeringen en eigen artistiek werk.

Overwegingen

De opleiding heeft een duidelijke missie opgesteld en plaatst het opleiden van *creatives* op de voorgrond. Ook de commissie is ervan overtuigd dat de creatieve uitvoerders die uitstromen in de professionele bacheloropleiding, na het doorlopen van het schakelprogramma en deze

masteropleiding, in staat zullen zijn om de noden van het werkveld in te vullen. Het werkveld geeft immers aan dat ze deze *creatives* met ondernemingszin nodig heeft. De missie, visie en het profiel sluiten volgens de commissie zeer duidelijk aan op de verwachtingen van alle stakeholders die de commissie gesproken heeft tijdens de panelgesprekken.

Door het opgestelde profiel en de beoogde eindcompetenties, is de commissie van mening dat de opleiding het masterniveau goed ingeschat en bepaald heeft. Het verschil tussen de professionele bachelor en deze academische master is duidelijk geschetst door de opleiding. Dit zit verweven in de missie en de visie en komt tot uiting in de operationalisering van het curriculum, de stages en de masterproef. De commissie vindt dat de opleiding een duidelijk beeld heeft van waar haar afgestudeerden terecht komen. Naast de uitstroom in het musical-circuit, heeft de opleiding ook nagedacht wat haar afgestudeerden kunnen betekenen in het Deeltijds Kunstonderwijs en in het Kunst Secundair Onderwijs.

De opleiding heeft voor haar vormgeving zeer goed gekeken naar buitenlandse voorbeelden. Door deze benchmark werden enkele interessante elementen uit het buitenland overgenomen, maar werden ook enkele gedurfde eigen keuzes gemaakt. De commissie vindt het een sterke ambitie van de opleiding om de drie disciplines zang, dans en spel aan te bieden aan de studenten. Dit is uniek in Europa. De commissie volgt de opleiding in de ambitie om studenten te laten excelleren in zoveel mogelijk domeinen, maar is eveneens blij met het besef dat niet elke student kan excelleren in de drie disciplines. Excelleren in twee disciplines en zeer vakbekwaam in de derde discipline, is een mooi streven. De commissie apprecieert dat de opleiding de kans biedt om te excelleren in de drie disciplines, dit voor de zogenaamde 'witte raven'.

De commissie begrijpt dat de opleiding momenteel vooral focust op de doorstroom van afgestudeerde bachelors via het schakelprogramma naar de master. Studenten die hun bachelordiploma elders behaald hebben, of willen instromen uit een andere vooropleiding, worden wel verwelkomd, zo verneemt de commissie. De gesprekspartners hebben op het ogenblik van de toetsing echter geen duidelijk beeld van welk profiel deze instromers precies kunnen hebben. De commissie beveelt daarom aan om het profiel van alle mogelijke instromers kritisch te bekijken en indien nodig de aanwervingsstrategie hierop aan te passen. Het zou immers zonde zijn dat de opleiding enkel eigen studenten bedient.

De opleiding geeft aan voorlopig enkel te starten met de Nederlandse variant van de masteropleiding om eerst daarin expertise en traditie op te bouwen. De commissie begrijpt dit argument, maar wil de opleiding toch vragen om snel te kijken naar eventuele mogelijkheden om de master ook in het Engels aan te bieden. De voorliggende opleiding is namelijk niet erg aantrekkelijk voor studenten die niet Nederlandstalig zijn. De commissie leert dat er initiatieven genomen worden voor anderstalige studenten (zoals het taalbad), maar vraagt zich af in hoeverre deze initiatieven haalbaar zijn in een eenjarig programma. De opleiding laat weten dat ze binnen afzienbare tijd deze Engelse variant van de masteropleiding wil opstarten, naar analogie met de Engelstalige varianten van de opleidingen Muziek en Drama. Hierdoor is de commissie gerust dat ook de internationale studenten weldra hun weg zullen vinden naar deze masteropleiding.

De opleiding heeft een duidelijk beeld van het type onderzoek dat gevoerd zal worden binnen de masteropleiding. De commissie heeft een gefundeerd vertrouwen in het algemene onderzoeksbeleid aan de Erasmushogeschool en het Koninklijk Conservatorium Brussel. Door de aanwezigheid van deze sterke onderzoeksomgevingen is de commissie ervan overtuigd dat het onderzoek in deze masteropleiding van voldoende hoog niveau zal zijn.

2.2 DLR en OLR

Bevindingen

Het betreft een unieke opleiding in Vlaanderen, waardoor er nog geen domeinspecifieke leerresultaten (DLR) gevalideerd werden. De commissie heeft de opgestelde

domeinspecifieke leerresultaten van de opleiding master in Musical bestudeerd en stelt vast dat deze voldoen aan de descriptoren die vastgelegd werden voor niveau 7 (master) van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Bovendien werden de DLR opgesteld in samenspraak met alle stakeholders (studenten, docenten en werkveld) en werden ze internationaal geïnspireerd door middel van een benchmark.

De toetsing van bepaalde domeinspecifieke leerresultaten zoals collegiale verantwoordelijkheid en maatschappelijk bewustzijn lijkt de commissie niet eenvoudig. Ze vraagt de opleiding hoe dit aangepakt zal worden in het curriculum. De opleiding geeft aan dat dit eigenlijk in het DNA van de opleiding zit aangezien studenten vanaf de eerste dag geconfronteerd worden met het feit dat musical een teamsport is. Er wordt verwacht van de studenten dat ze elkaar kunnen dragen, oplossingen aanreiken en helpen waar nodig. De studenten worden hierin constant begeleid. Tijdens repetitieprocessen en projecten wordt dit mee geëvalueerd door o.a. de muzikale leider, de choreograaf en de regisseur. De opleiding wil dat studenten zichzelf en anderen continu artistiek uitdagen. Hiervoor hanteert de opleiding de ontwikkelingsgerichte cesuur. Het ontwikkelingsproces van de student wordt hierbij in rekening genomen. Werkpunten worden continu opgevolgd en bijgestuurd. Nadien wordt geëvalueerd of er vooruitgang zit in het proces dat de student aflegt. Indien blijkt dat onvoldoende vooruitgang geboekt is, of niet alle kansen tot verbetering benut zijn, dan heeft dit consequenties voor het al dan niet slagen van de student.

De leerresultaten worden ook getoetst binnen het maakproces van de masterproef. Elke student formuleert een individuele onderzoeksvraag. Deze onderzoeksvraag wordt geïntegreerd binnen de gezamenlijke masterproef. Door de individuele onderzoeksvragen wordt het aandeel van elke student toetsbaar en meetbaar. De persoonlijke artistieke verantwoordelijkheid wordt op die manier via de masterproef verder opgevolgd en geëvalueerd in het jurymoment. De leerresultaten worden bovendien ook steeds geëxpliciteerd in rubrics.

De commissie leert dat studenten voor het keuzevak zelf twee learning outcomes kunnen formuleren waarin ze zichzelf verder willen ontwikkelen.

Overwegingen

De commissie is erg positief over het feit dat de domeinspecifieke leerresultaten in samenspraak met verschillende stakeholders werden vormgegeven. De commissie vernam dat de leerresultaten tot stand kwamen vanuit de Dublin-descriptoren, met de Vlaamse Kwalificatiestructuur in het achterhoofd. De commissie stelt vast dat de DLR ervoor zorgen dat de uitstromende studenten inzetbaar zijn op masterniveau en dat ze in het werkveld aan de slag kunnen gaan als echte *creatives*. Het werkveld geeft duidelijk aan welke DLR door hen gesuggereerd werden. De DLR bouwen ook mooi verder op die van de bacheloropleiding, zijn helder en coherent geformuleerd.

De opleiding heeft de commissie ervan overtuigd dat de leerresultaten 'collegiale verantwoordelijkheid' en 'maatschappelijk bewustzijn' in het DNA van de masteropleiding vervat zitten. De commissie is tevreden om te zien dat er momenteel reeds een echte samenwerking aanwezig is bij de vertegenwoordigers van de opleiding en heeft geen enkele twijfel dat zij dit zullen vertalen naar de studenten.

De commissie looft de twee learning outcomes die de studenten zelf mogen invullen in het keuzevak. Op die manier wordt ervoor gezorgd dat elke student een eigen touch kan geven aan zijn/haar opleiding. Via deze twee zelf te kiezen learning outcomes kan tevens het streven naar excellentie concreet worden vormgegeven.

De leerresultaten zijn helder en worden transparant gecommuniceerd naar de studenten.

2.3 Curriculum

Bevindingen

De opleiding wil studenten afleveren die ook inzetbaar zijn in producties in het buitenland. De commissie vraagt daarom naar het taalbeleid binnen de opleiding. Ze leert dat verschillende talen zoals Frans en Duits vooral functioneel en projectmatig worden aangebracht. Zo is er het *Brel-project*, waar studenten begeleid worden door een gastlector uit het werkveld. Zij werkt met de studenten rond Franstalige oeuvre en focust vooral op de juiste uitspraak van nummers, analyse en vertaling. Er is eveneens het eerder aangehaalde project '*Briser les Murs*', waar studenten samenwerken met Franstalige theaterstudenten en scènes spelen in het Frans, Nederlands en Engels. De studenten geven aan dat ze zich goed voorbereid voelen om te spelen in Franstalige producties. Sinds vier jaar worden er door een docent Duitse lessen gegeven. Hij onderwijst in het Duitstalige repertoire en coacht monologen en songs. In het project '*Rosa*' met toneelgroep '*Vagevuur*' wordt er ook gewerkt met Duits oeuvre. De studenten geven aan dat ze kunnen meedraaien in een Duitse productie, maar dat de kennis van de Duitse taal zich vooral beperkt tot het gebeuren op de planken. Duitse stukken worden vooral gememoriseerd en fonetisch gespeeld. De studenten geven aan dat de vrije communicatie in het Duits een punt is waar ze zich onzeker bij voelen. Dit kan volgens hen in de lessen nog verbeterd worden.

Tijdens het PWO (praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) in de bacheloropleiding doen studenten onderzoek naar vernieuwende elementen zoals de interactie tussen projecties en personages. Tijdens de master zullen de studenten verschillende vernieuwende elementen kunnen samenbrengen en een nieuwe, innoverende voorstelling kunnen scheppen. Doorheen de bachelorjaren en het schakelprogramma wordt reeds een fundering gelegd voor dit vernieuwende denken. De studenten verwijzen naar het project '*Zie mij*' uit 2019 waarin ze zelf personages moesten creëren, het script schrijven, etc.

Op vlak van blended learning heeft de opleiding de afgelopen maanden grote stappen gezet. De coronacrisis verplichtte de docenten na te denken over mogelijke manieren om de studenten toe te laten 'vanuit hun kot' de benodigde competenties te behalen. Deze expertise zal verder geformaliseerd worden en ingezet worden in de nieuwe masteropleiding. Studenten geven aan dat het geen evidentie is om deze opleiding digitaal te volgen. Ze zijn erg tevreden met de manier waarop docenten het afstandsleren hebben uitgewerkt en verder uitwerken. De studenten geven aan dat de docenten ontzettend gemotiveerd zijn om telkens op zoek te gaan naar nieuwe manieren om op een degelijke manier les te geven in deze speciale omstandigheden. De dansdocenten maken opnames, gefilmd vanuit verschillende perspectieven, om zo danslessen te verzorgen. De studenten geven aan dat ze merken dat de docenten hier sterk op inzetten en luisteren naar hun feedback. Voorbeelden van interessante initiatieven op vlak van blended learning vond de commissie onder andere in het vak '*close harmony*'. De studenten worden opgedeeld in kleine break-outrooms per zangstem. De docent sluit dan om beurt aan bij een andere break-outroom om de studenten te coachen. Voor zang, dictie en fonetica worden filmpjes opgenomen, die op het digitaal leerplatform geplaatst worden. Via dat platform kunnen studenten ook hun filmpjes uploaden. De docent kan deze makkelijk bekijken en voorzien van feedback. Verschillende docenten geven aan dat ze momenteel ervaring opdoen met verschillende online en blended werkvormen die ze na de crisis willen blijven verwerken in hun lessen. De docenten geven wel aan de klassikale vibe zoals aanwezig in de fysieke lessen te missen in de digitale leeromgeving.

Het verschil tussen de stage in de bacheloropleiding en een stage in de masteropleiding zal zich de komende tijd nog moeten uitkristalliseren. Studenten zullen sowieso kritischer in hun stage moeten staan en nadenken over hun rol binnen een productie. De opleiding geeft aan samen met het werkveld op zoek te gaan naar hoe de masterstages invulling kunnen krijgen. Volgens de opleiding hangt het natuurlijk ook van het werkveld af in hoeverre men stages zal aanbieden die meer autonomie en verantwoordelijkheid vergen. De stagegever moet immers bereid zijn om bepaalde verantwoordelijkheden (zoals dramaturgie) af te staan aan de studenten.

Een stage als *creative* in de masteropleiding is zeker en vast een piste die de opleiding wil aanbieden aan studenten. De commissie wil de opleiding adviseren om hier snel werk van de maken. Maar ook hier geeft de opleiding aan dat dit in samenspraak met het werkveld moet gebeuren. Het is echter niet evident om creatieve functies volledig te laten invullen door studenten. De docenten geven aan dat het meelopen van de student met een *creative* een oplossing kan zijn.

De commissie polst bij de huidige bachelorstudenten naar hun ideeën rondom een stage als *creative*. De studenten zijn hierover best enthousiast. Ze geven aan dat sommige stageplaatsen in de bacheloropleiding reeds de mogelijkheid bieden om mee te denken in het productieproces. Het gaat hierbij vooral om lokale productiehuizen. Het werkveld geeft aan dat ze graag masterstudenten in Musical willen ontvangen en hen deze creatieve functies toevertrouwen. Vandaag gaan deze stageplekken vaak naar stagiairs uit andere opleidingen (zoals eventmanagement). Het werkveld is uiteraard meer voorstander om deze stages te geven aan studenten die helemaal thuis zijn in het vakgebied en alle aspecten van de musicalwereld kennen. Zij kunnen dan ingezet worden als productie-assistenten.

De commissie heeft momenteel weinig voorbeelden gevonden van studenten die hun stage in het buitenland volbrengen. De opleiding biedt evenwel de mogelijkheid aan studenten om in het vierde jaar mee te doen aan de ZAV-auditie. Hierdoor maken studenten kans om opgenomen worden in het auditiebestand in Duitsland. De vijf studenten die de meeste indruk maken, krijgen alvast een kans om mee te werken aan een showcase in Duitsland. In dit geval werken zij samen met andere studenten uit Duitsland, Frankrijk en Nederland. Op deze showcase komen ook veel producenten uit Europa een kijkje nemen, wat goed is voor het genereren van naamsbekendheid.

In de masterproef nemen de studenten de rol op van creërende én vertolkende musicalacteurs. Deze proef bestaat uit een collectief en een individueel gedeelte. De onderzoekscompetenties die verworven werden in de afzonderlijke vakken, moet de masterstudent nu zelfstandig toepassen in functie van een gezamenlijk en toonbaar eindproduct. De studenten ontwerpen (al dan niet op basis van bestaand materiaal) een originele, collectieve, artistieke creatie die de drie musicaldisciplines, dramaturgie, scenografie en zakelijk beleid integreert. Ze krijgen de gelegenheid om hun eigen verhaal te brengen met gebruik van de voor hen en voor het doel gepaste tools en disciplines. Ze moeten hierbij ondernemen, samenwerken, zich organiseren en de stappen in een creatief productieproces onderzoeken en uitvoeren.

Het artistieke gedeelte van de masterproef is een collectief gegeven. De commissie leert dat erover gewaakt wordt dat elke student voldoende zijn individualiteit kan inbrengen. Gelijktijdig met de collectieve aanpak voert elke student een individueel onderzoek naar een deelaspect van het gezamenlijke masterproject uit en beschrijft de artistieke en maatschappelijke relevantie daarvan. De student formuleert individueel een onderzoeksvraag. Die onderzoeksvraag is gerelateerd aan de rol die studenten opnemen binnen de gezamenlijke masterproef (conceptbedenker, choreograaf, dramaturg, scenograaf, ...).

De opleiding geeft aan dat het opzetten van de masterproef een nieuwe ontwikkeling is die vanaf de start nauw opgevolgd zal worden. De commissie stelt zich de vraag hoe de opleiding zal bewaken dat elke student evenveel gewicht in de schaal legt en kan aantonen dat elke student de beoogde competenties heeft behaald. De sleutel hiertoe ligt in het feit dat elke student een individuele onderzoeksvraag moet definiëren, onderzoeken en beantwoorden, wat ervoor zal zorgen dat ze niet kunnen meeliften op het werk van anderen. Dit wordt eveneens getoetst tijdens het jurygesprek. Ook de reflectieverslagen van de student zullen een beeld geven van zijn voortgang en werkproces. De begeleider van de masterproef (interne coach) zal hierin ook een grote rol spelen.

Overwegingen

De commissie leert dat het taalbeleid in de opleiding minder nadrukkelijk aanwezig is. De studenten krijgen via allerlei projecten de nodige vakkennis van het Frans en Duits mee. Studenten geven aan dat ze zich voldoende sterk voelen in deze talen wanneer ze op de planken staan en een script vanbuiten hebben kunnen leren. De commissie hoorde van de studenten dat ze zich graag wat meer ingewerkt zouden voelen in de vreemde talen. Dit kan door naast de coaching van monologen, songs en scripts ook aandacht te besteden aan regulier taalgebruik. Het blijkt voor de studenten namelijk niet altijd even evident om bijvoorbeeld een auditie in het Duits te volbrengen. De commissie heeft niet kunnen vaststellen dat dit is opgenomen in het curriculum. Ze begrijpt anderzijds ook dat binnen de korte periode van de masteropleiding het inpassen van aparte opleidingsonderdelen Frans of Duits nagenoeg onmogelijk is. De commissie geeft de suggestie om tijdens de projecten of opleidingsonderdelen waar de vreemde talen nu onderdeel van uitmaken, nog meer in te zetten op het dagelijkse gebruik van de taal, naast het gebruik *on stage*. De commissie heeft ook vastgesteld dat het slechts enkele lectoren zijn die deze taalondersteuning bieden. De commissie vraagt dat het taalbeleid niet afhankelijk wordt van deze individuele docenten. Daarom beveelt de commissie aan om dit taalbeleid te specificeren en te verankeren binnen de opleiding.

De opleiding toonde aan dat onderzoek inherent is aan de bacheloropleiding. Tijdens de bachelorjaren is het onderzoek evenwel eerder impliciet aanwezig, maar doorheen het traject dat de student kan afleggen via het schakelprogramma tot het masterprogramma, wordt dit onderzoek veel explicieter. De commissie is tevreden met de bouwstenen die in het schakeljaar aangeboden worden om de fundering tot degelijk, wetenschappelijk onderzoek in de master te realiseren.

De commissie heeft verschillende goede initiatieven gehoord die genomen werden om ook in deze periode van afstandsonderwijs degelijk onderwijs te bieden. De docenten waren reeds voor corona bezig met het digitaliseren van hun onderwijs. De commissie heeft van de studenten begrepen dat hun docenten steeds in de weer zijn om nieuwe technieken, methodes en online werkvormen te ontdekken en zodoende hun onderwijs bij te sturen en tot een complementair geheel te maken. De commissie juicht dit toe. Het is immers niet evident om een zeer praktische opleiding zoals de musicalopleiding met zang en danslessen digitaal vorm te geven. De commissie heeft mooie voorbeelden gezien van blended learning binnen de vakken *close harmony* en dictie.

Het verschil op vlak van verwachtingen en competenties tussen de bacheloropleiding en de masteropleiding werd volgens de commissie goed gekaderd. De opleiding weet heel duidelijk waar dit verschil zit en hoe zich dat uit in het werk dat de studenten zullen kunnen doen in het werkveld. Dat werkveld heeft daar ook een zeer goed beeld van. Ze zoeken naar uitvoerende artiesten die ook creatief kunnen meedenken, meepraten in de vaktermen en daar ook voldoende theoretisch in onderlegd zijn. De studenten geven aan dat ze de verschillen in verwachting en competenties in beide stages goed kunnen plaatsen. Dit alles toont volgens de commissie aan dat het verwachte (en gezochte) profiel van deze masterstudenten hier opnieuw goed tot uiting komt en het onderstreept nogmaals de nood eraan.

De missie, visie en profilering van de opleiding zijn geënt op het beeld van de veelbesproken *creative*. Het zou volgens de commissie dan toch zeker ook de bedoeling zijn dat de masterstudenten zoveel mogelijk in dergelijke functies terechtkomen op hun stageplaats. Momenteel begrijpt de commissie dat de stages eerder klassiek gaan ingevuld worden. De opleiding geeft aan dat het een zoektocht wordt, samen met het werkveld, om de geschikte stageplaatsen en posities te vinden voor deze *creatives*. Van het werkveld hoort de commissie echter dat zij staan te springen om dit soort stagiaires te ontvangen op de werkplek. De studenten uit de huidige bacheloropleiding geven aan dat zij bijzonder graag in dergelijke functies zouden willen terechtkomen voor hun stages. De commissie beveelt de opleiding aan om hier snel werk van te maken en in onderling overleg met het werkveld deze stageplaatsen voor *creatives* te zoeken.

De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de internationale connecties (met o.a. Berlijn) verder te versterken en korte lijnen uit te bouwen. Op die manier zouden echte stages in het buitenland aangeboden kunnen worden. De commissie begrijpt dat dit praktisch moeilijk is, maar het kan een grote meerwaarde bieden voor de studenten. De commissie vermoedt ook dat het makkelijker zal worden met deze masteropleiding om deze contacten te leggen en uitwisseling met buitenlandse aanbieders eenvoudiger te maken door de gelijkwaardigheid van de opleiding.

De opleiding biedt de studenten de kans om deel te nemen aan verschillende projecten. De commissie hoorde over het *Brel*-project, *Briser les Murs*, *Rosa*, ... De commissie vindt het positief dat verschillende oeuvres, repertoires en domeinen hierdoor geïntroduceerd worden bij de studenten.

De commissie is tevreden met het concept van de masterproef. Het gezamenlijke artistieke deel, aangevuld met een individueel onderzoeksdeel zorgt ervoor dat de student de verschillende soorten competenties die verwacht worden van een master in de kunsten ten volle kunnen exploreren, onderzoeken en nadien aantoonbaar kunnen maken. De commissie gelooft erin dat door de korte individuele begeleiding elke student de eigen verantwoordelijkheid zal opnemen binnen de masterproef.

2.4 Brede leeromgeving

Bevindingen

De nieuwe opleiding zal georganiseerd worden op Campus Kaai te Brussel. De opleiding geeft aan dat men momenteel genoeg plaats heeft om de vierjarige bacheloropleiding te huisvesten. Door de bacheloropleiding terug te brengen naar drie jaar vermoedt de opleiding dat er niet veel extra druk zal komen te staan op de infrastructuur. De opleiding voorziet wel dat de lessen meer gespreid zullen worden over de dag. Het zal wellicht niet meer mogelijk zijn om alle lessen te roosteren tussen 10u00 en 17u00. De vertegenwoordigers van het instellingsbestuur geven aan dat er constant geïnvesteerd wordt in de campussen. Zodoende ook in Campus Kaai. Er komt een nieuwbouwproject op deze campus voor het *RITCS (Royal Institute for Theatre, Cinema and Sound)*, waar ook de musicalopleiding haar plekje zal krijgen. De Covid-pandemie heeft de opleiding reeds voor uitdagingen gesteld om ervoor te zorgen dat studenten toch gebruik kunnen maken van de infrastructuur. Er wordt gewerkt met een reservatiesysteem voor het oefenen in bepaalde klassen of studio's, zoals de pianolokalen. De studenten geven aan dat dit reserveringssysteem uitgebreid kan worden naar een online tool. Momenteel werkt het huidige systeem wel, maar is het niet erg handig. De studenten geven aan dat de huidige infrastructuur niet de meest moderne is, maar kijken alvast uit naar de nieuwbouw die meer mogelijkheden moet bieden.

De commissie kon vaststellen dat de opleiding zal gedragen worden door een vast kernteam van docenten uit elk van de kerndisciplines dat statutair aangesteld wordt. Dat zal zorgen voor stabiliteit in het onderwijs. Dit kernteam zal aangevuld worden met gastdocenten die diversiteit in de opleiding kunnen binnenbrengen. Zij worden ondersteund door de hoofden van de vakgroepwerking. De gesprekspartners geven aan dat er inderdaad nood is aan PhD's om de masteropleiding te onderbouwen. Maar omwille van het feit dat er momenteel nog geen masteropleiding in Musical bestaat, zijn die er nog niet. Tijdens de opstart van de opleiding zal deze expertise gehaald worden bij mensen uit de muziek- en dramaopleiding, waar wel al een masteropleiding uitgebouwd is. Academisering van het personeel in de master zal een speerpunt worden in de werking van de komende jaren.

Op vlak van feedback geven de studenten aan dat er momenteel nog geen platform bestaat om elkaar feedback te geven. Ze geven wel aan dat er momenteel een cultuur bestaat om elkaar feedback te geven (zoals tijdens spelinitiatie of de zangles), maar het ontbreekt aan een formeel platform waarop deze feedback gebundeld kan worden. Er wordt momenteel onderzoek gedaan naar een geschikt platform. Na de examens krijgen de studenten de kans om feedback te krijgen van hun docenten en ook na elk project is er een uitgebreid

feedbackmoment voorzien. Voor de begeleiding en opvolging van studenten maakt de opleiding gebruik van SEQUENS. Hierin worden beoordelingen bijgehouden en kunnen de studenten en de betrokken docenten de vooruitgang en evolutie van elke student afzonderlijk bijhouden.

Voor de begeleiding van de masterproef zet de opleiding sterk in op individuele begeleiding. Elke student krijgt een persoonlijke coach per domein. De huidige studenten geven aan dat zij dit een superinteressant concept vinden, dat gemist wordt in de huidige bacheloropleiding.

De commissie vraagt de opleiding naar de haalbaarheid van het masterprogramma tijdens één academiejaar. De opleiding geeft aan dat het in theorie mogelijk is om het masterprogramma op een jaar te voltooien. Realistischer is echter dat de meeste studenten hun traject zullen spreiden over twee academiejaren. Studenten die starten in de professionele bachelor en via het schakelprogramma doorstromen in de masteropleiding, zullen vermoedelijk vijf jaar over hun traject doen. De meeste studenten doorlopen hun professionele bachelor nu op vier jaar. De opleiding gaat proberen dit terug te brengen naar drie academiejaren en zal de studenten de kans geven om via creditcontracten delen van hun schakeltraject ook al op te nemen tijdens hun bacheloropleiding. Op die manier wordt de studietijd ook niet onnodig verlengd. De exacte duur zal dus afhangen van student tot student.

De verschillende stakeholders (studenten, werkveld, alumni, docenten) zijn sterk aanwezig in de participatieorganen van de opleiding. De opleiding deinst er niet voor terug om het advies van deze stakeholders te gebruiken ter verbetering van de opleiding. Zo werd er op advies van het werkveld en de studenten in de context van de resonantiecmissie een opleidingsonderdeel 'auditietraining' ingevoerd om studenten voor te bereiden op audits en te helpen bij de aanleg van een portfolio. Studenten hebben er dan weer voor gezorgd dat de evaluaties nu gespreid worden over een kortere periode, terwijl die in het verleden gespreid plaatsvonden in januari en februari. Het werkveld geeft aan dat er door hun inbreng in de resonantiecmissie gehoor gegeven wordt aan de noden die opduiken in het werkveld. Ze halen de korte communicatielijnen met de opleiding aan als sterk punt, evenals de goede bereikbaarheid van het opleidingshoofd. Ook de docenten geven aan dat zij kunnen participeren in de opleiding via de opleidingscommissie. Hierdoor werd onder andere een dramadag ingevoerd. Op die dag kan de vakgroep Spel alle studenten op één dag aan het werk zien. Dictie en fonetica worden door inbreng van de opleidingscommissie niet meer enkel in het vak geëvalueerd, maar ook geïntegreerd in projecten en producties.

Overwegingen

De commissie heeft door de speciale omstandigheden omtrent covid-19 helaas geen locatiebezoek kunnen uitvoeren in de faciliteiten van de opleiding. Ze heeft echter wel in alle panelgesprekken gevraagd naar de infrastructuur van de toekomstige opleiding. Daaruit blijkt dat de infrastructuur voldoende zal zijn wanneer deze opleiding uitgerold wordt. De commissie vernam dat de capaciteit zwaarder onder druk zal komen te staan, maar dat er reeds nagedacht wordt over alternatieven om deze extra druk op te vangen. De opleiding denkt aan het spreiden van lesmomenten over langere openingstijden van de campus. De commissie vraagt de opleiding om hier extra initiatieven voor te ondernemen om in afwachting van het nieuwe gebouw de capaciteit van het huidige gebouw te maximaliseren. De commissie denkt er dan onder andere aan om de *good practises* uit deze corona-periode met betrekking tot blended learning en afstandsonderwijs zeker te behouden. Op die manier komt er ook weer wat extra capaciteit vrij. De studenten geven aan dat er nu een systeem bestaat om bepaalde lokalen te reserveren (zoals de pianolokalen). Ze vragen echter ook dat dit systeem verder uitgewerkt wordt naar een online reservatietool zodat het gebruik handiger wordt. De commissie volgt hen in deze vraag en beveelt de opleiding dan ook aan om snel werk te maken van dergelijke reservatietool. Dit kan helpen in het scheppen van meer capaciteit of het herverdelen van de capaciteit op de huidige campus.

Over het personeelsbeleid is de commissie tevreden. De commissie is blij om te horen dat er een vaste kern gezocht zal worden die haar schouders onder deze opleiding kan zetten en de

opleiding kan dragen. Het binnenbrengen van verschillende stijlen en verscheidenheid zal dan gebeuren door het inzetten van gastprofessoren. Studenten in opleiding krijgen zo een duidelijk beeld van alle facetten van de kunstvorm. De commissie bevestigt de opleiding in het feit dat er snel gedoctoreerde docenten aangetrokken moeten worden om het onderzoek in deze master op het juiste, academische niveau te krijgen. Ook moedigt de commissie de opleiding aan om ervoor te zorgen dat zeker de vaste kern van docenten beschikt over een pedagogisch diploma.

De commissie is ervan overtuigd dat de studenten zullen kunnen rekenen op een goede begeleiding. Ze leert dat de studenten in eerste instantie terecht zullen kunnen bij elke individuele docent. Dit creëert een korte lijn en grote nabijheid, dat kan de commissie natuurlijk alleen maar toejuichen. De opleiding geeft aan erg te willen inzetten op de individuele begeleiding van de student. De commissie heeft vastgesteld dat ze dit weldegelijk kunnen waarmaken. Studenten krijgen immers allemaal een individuele coach toegewezen die hen zal begeleiden doorheen de masteropleiding. De docenten zijn erg nabij en ook het opleidingshoofd is erg gekend bij de studenten omwille van haar goede begeleiding. De commissie heeft vertrouwen in de algemene studentenbegeleiding die uitgerold zal worden door de Erasmushogeschool Brussel.

Voor de opvolging van de studenten zal gebruik gemaakt worden van het programma SEQUENS. De commissie is van mening dat dit een goede tool is om zowel voor studenten als docenten de individuele voortgang en evolutie van de studenten inzichtelijk, transparant en objectief te maken. Aangezien de opleiding wil inzetten op ontwikkelingsgerichte cesuur, is de aanwezigheid van een tool als SEQUENS eveneens een must. Studenten geven aan dat ze momenteel nog geen formele tool hebben om feedback te geven aan elkaar. Vaak gebeurt dit nu informeel tijdens de lessen, repetities of projecten. Een geformaliseerde manier om peerfeedback te geven kan ervoor zorgen dat de studenten leren om elkaar niet enkel informeel feedback te geven en zo elkaar te dragen tijdens producties. Het zal er ook voor zorgen dat het een instrument wordt waar de student daarna mee aan de slag kan gaan om het eigen functioneren bij te sturen.

De commissie stelt vast dat het haalbaar is voor de studenten om de masteropleiding binnen één opleidingsjaar te voltooien. Ze volgt de opleiding in het feit dat waarschijnlijk de meeste studenten ervoor zullen kiezen om het programma te spreiden over twee opleidingsjaren. Dit zorgt voor meer ademruimte. De commissie wil de opleiding dan aanmoedigen om de bacheloropleiding terug te dringen van vier opleidingsjaren naar drie opleidingsjaren. Met inbegrip van het schakelprogramma zou het traject bachelor-master al snel zeven opleidingsjaren kunnen tellen. De commissie is tevreden om te horen dat ook de opleiding dit niet wenselijk vindt. Het mogelijk maken van het volgen van enkele vakken uit het schakelprogramma in de bacheloropleiding, zorgt ervoor dat hier al tijd gewonnen wordt. De commissie begrijpt dat zowel het bachelorprogramma als het toekomstige masterprogramma stevig gevuld zijn met de inhoud die moeten aangereikt worden om de studenten de vooropgestelde leerresultaten te laten bereiken. Toch wil ze de opleiding vragen om de studievoortgang goed in de gaten te houden en er zo voor te zorgen dat het studieproces voldoende vlot loopt en de studieduur niet nodeloos verlengd wordt.

De commissie is erg tevreden over de grote mate van participatie van de verschillende stakeholders in de opleiding. Deze opleiding is volgens de commissie een voorbeeld van co-creatie. Het werkveld zit enorm verweven in de opleiding. Ze sturen informeel bij tijdens netwerkevents en premières. Formeel worden wijzigingen op aanvraag van de vertegenwoordiging van het werkveld in de resonantiecommissie omgezet in praktijk. De docenten geven aan via de opleidingscommissie hun inbreng te kunnen geven in het programma en de organisatie van de opleiding. Ook de studenten geven aan in de opleidingsraad en studentenraad hun inbreng voldoende gevalideerd te zien. De commissie vindt het erg mooi om te zien hoe deze stakeholderparticipatie op alle niveaus doorsijpelt binnen de opleiding.

2.5 Toetsbeleid

Bevindingen

De visie op evaluatie wordt uitgewerkt aan de hand van dertien opleidingseigen principes voor een kwaliteitsvolle evaluatie binnen een artistieke opleiding.

De opleiding wil sterk inzetten op formatieve evaluatie. Dat is volgens de gesprekspartners ook nodig binnen een opleiding waarin artistieke competenties aangeleerd en verbeterd moeten worden. Intonatie en ritmiek binnen AMV worden constant opgevolgd en bijgestuurd. Ook tijdens de zanglessen wordt er permanent geëvalueerd. Door de ontwikkelingsgerichte cesuur wordt gekeken naar de beginsituatie van elke student en de vorderingen die hij/zij maakt. Studenten beoordelen zichzelf door middel van zelfevaluaties, en beoordelen elkaar door middel van peerevaluaties.

De studenten geven aan dat ze op voorhand goed weten waarop ze geëvalueerd zullen worden. De transparante beoordeling en het meenemen van de evolutie van de student tijdens de opleiding, is volgens de studenten een meerwaarde. De objectieve kijk van de externe jury's kan rekenen op tevredenheid bij de studenten.

De studenten krijgen veel feedback. Dit gaat van directe feedback als permanente evaluatie, tot feedback na afloop van een project of productie. Buiten deze formele evaluaties geven de docenten aan dat zij eigenlijk constant feedback geven op het functioneren van de studenten. Dat is natuurlijk inherent verbonden aan een opleiding zoals de musicalopleidingen. Na elk project nemen de docenten uitgebreid de tijd om te praten over elke individuele student.

De stage wordt slechts voor een beperkt deel beoordeeld op basis van voorstellingen (productevaluatie). Stagebegeleiders gaan ter plaatse om te peilen naar het repetitieproces van de student (procesevaluatie). Ze verzamelen hiervoor feedback van verschillende betrokken partijen. De performances van de studenten, ofwel de voorstellingen die de studenten spelen, worden bijgewoond door meerdere docenten op verschillende momenten (productevaluatie). Zowel tijdens het repetitieproces als na de reeks gespeelde voorstellingen, houden de stagebegeleider, stagementor en de student een overleg, bij voorkeur een driehoeksgesprek. Daarbij wordt op een transparante en criteriumgerichte manier ingegaan op de sterktes en werkpunten van de student. In de leerdoelen van de stage wordt aangegeven wat er van de student verwacht wordt op de stageplaats. Ook het werkveld geeft aan dat bij aanvang van de stage met elke stagiair een gesprek gevoerd wordt over de wederzijdse verwachtingen, de doelen en competenties die een student moet bereiken op de stageplek.

Het werkveld geeft aan dat zij zeer tevreden zijn over de manier waarop zij betrokken worden in de beoordelingen als externe partners. Deze beoordelingen gebeuren steeds zeer fair en nuchter. Het werkveld geeft aan dat het docententeam aan hetzelfde zeel trekt en goed ingespeeld is op elkaar.

De evaluatie van de masterproef gebeurt op verschillende manieren. Allereerst is er het onderzoekende luik. De student ontwikkelt een stappenplan op basis van bestaande methodologieën, gecombineerd met een persoonlijke invalshoek om het onderzoek systematisch te voeren. Hij formuleert de onderzoeksresultaten, licht deze toe en stelt een hypothese voor over de mogelijke toepassingen van zijn onderzoek. Dit gehele zoekproces wordt geëxpliciteerd in een schriftelijk onderzoeksverslag. Naast het onderzoeksverslag houden de studenten ook een logboek bij over het collectieve gedeelte, dat resulteert in een reflectieverslag. Hierin evalueren ze het werkproces, hun persoonlijke inbreng, de samenwerking, de resultaten, de waardering van het publiek en hun persoonlijke waardering. De opleiding geeft aan dat de intersubjectieve beoordeling hier een grote rol zal spelen. Mogelijke verschillen in beoordeling tussen beoordelaars kunnen vermeden worden door de jury met veel zorg samen te stellen. Daarnaast wordt de jurybeoordeling ook steeds gekoppeld aan heel duidelijke evaluatiecriteria. Het opleidingshoofd waakt tenslotte nog over de gelijkwaardigheid van de beoordeling en de absolute lat. De gesproken

vertegenwoordigers geven aan dat er wel eens een meningsverschil is, maar dat ze door middel van dialoog steeds tot een gedragen oordeel komen dat door elk jurylid ondersteund wordt. Ook het feit dat het eindresultaat publiekelijk gedeeld wordt in de kunstwereld, zorgt ervoor dat de beoordelingen meestal gelijkwaardig verlopen.

Studenten houden een portfolio bij en ontwikkelen een CV om te tonen op audities. Hierbij krijgen ze ondersteuning vanuit de opleiding om ervoor te zorgen dat er voldoende variatie aanwezig is in het portfolio.

Overwegingen

De commissie is ervan overtuigd dat het toetsstelsel van deze masteropleiding op een kwaliteitsvolle manier zal worden uitgebouwd. De commissie heeft vertrouwen in het algemene toetsbeleid van de Erasmushogeschool en het KCB. Ze vindt deze speerpunten overal in de toetsing van deze nieuwe opleiding terug. Het wekt vertrouwen om te zien dat bij deze speerpunten ook de vertaling gemaakt werd naar deze specifieke opleiding.

De opleiding wil sterk inzetten op formatieve evaluatie. De commissie vindt dit een gepaste evaluatievorm voor een opleiding als deze waarin vaardigheden zoals dans, zang en spel constant bijgestuurd moeten worden om tot een hoger niveau te geraken. De systemen voor permanente evaluatie zitten goed in elkaar. De ontwikkelingsgerichte cesuur zorgt ervoor dat de evolutie van de student in beschouwing kan worden genomen, in plaats van alleen momentopnames. Het SEQUENS-platform dat gebruikt zal worden om deze evolutie en vooruitgang weer te geven, is volgens de commissie een goed instrument.

De commissie heeft reeds vele voorbeelden gezien van de grote betrokkenheid van het docententeam bij de studenten. Ook in de evaluatie komt deze betrokkenheid weer terug. Na afloop van elk project zit het volledige team samen om de prestaties van elke individuele student te bekijken. De commissie vindt dit een goede werkwijze die garandeert dat elke docent op de hoogte is van de ontwikkelingen van de student, ook al hebben deze niet plaatsgevonden binnen zijn/haar vakgebied. De commissie vindt het ook positief dat naast deze formele manier van feedback geven, er eigenlijk constant informeel feedback gegeven wordt aan de studenten (na afloop van een les, na een repetitie, ...).

De verwachtingen en de einddoelen van de stages zijn helder geformuleerd. De studenten en het werkveld geven aan dat ze goed op de hoogte zijn van de verwachtingen. De masterstages zullen een grotere verantwoordelijkheid vragen van het werkveld. De commissie is tevreden om te horen dat het werkveld zich hiervan bewust is en bovendien bereid is om deze taak op zich te nemen. De opleiding heeft hier een sterke troef in handen. Veel stageplaatsen hebben bovendien een vertegenwoordiging in de resonantiecommissie. Zo worden verschillende elementen goed in de gaten gehouden. Het systeem van de stage, gaande van de opzet over de verwachtingen, tot de eindbeoordeling en de daarmee gepaard gaande verantwoordelijkheden zijn helder gesteld door de opleiding. Volgens de commissie komt dit over als een goed geoliede machine.

De commissie waardeert het concept van de masterproef. De combinatie van de artistieke kant van het verhaal met de onderzoeksmatige kant zorgt voor een goede weergave van wat een master in de kunsten kan doen. De beoordeling van de masterproef, met het jurymoment lijkt de commissie eerder standaard. De begeleiding van de masterproef is zeer sterk gefocust op de individuele student. En dat kan de commissie erg waarderen. Ook het reflectieve luik, dat onderdeel uitmaakt van de beoordeling is sterk aanwezig. De commissie heeft vastgesteld dat dit nu reeds gebeurt in de bacheloropleiding en gelooft erin dat dit ook in de master tot een goed einde zal worden gebracht.

De commissie wil wel wijzen op een mogelijke valkuil en de opleiding er waakzaam op maken dat de externe beoordelaars echt voldoende extern blijven en niet enkel externen zijn die ook fungeren als partner binnen de opleiding.

2.6 Uitstroom en doorstroom

Bevindingen

De afgestudeerde master in Musical zal vele wegen kunnen bewandelen. De opleiding is toegespitst op een profiel in het musicalwerkveld dat veel breder gaat dan louter 'uitvoerder'. De afgestudeerde beschikt ook over de nodige kennis, inzichten en vaardigheden om zelf artistieke creaties te realiseren, de zogenaamde *creative*. Bovendien merkt de opleiding ook dat de alumni van de bacheloropleiding steeds vaker in het buitenland terechtkomen. Daar liggen alvast ook opportuniteiten voor de afgestudeerde masterstudenten.

Met het masterdiploma en een aanvullende educatieve opleiding zal de student uiteraard ook tewerkgesteld kunnen worden binnen de derde graad van het Kunst Secundair Onderwijs en in het Deeltijds Kunstonderwijs. De educatieve bachelor secundair onderwijs kan gevolgd worden aan de Erasmushogeschool via een verkort traject.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het werkveld alvast duidelijk vertrouwen heeft in de huidige uitstroom van de bacheloropleiding. Ze zien een enorm groot potentieel voor de uitstromende masterstudenten.

Deze afgestudeerde masters in Musical gaan zich kunnen opwerpen tot 'denkende uitvoerders' die op hun beurt een invloed kunnen hebben op de instroom van de bacheloropleiding. Die invloed kan ook uitgeoefend worden door afgestudeerde masters die terechtkomen binnen de laatste graad van het Kunst Secundair Onderwijs en het Deeltijds Kunstonderwijs.

3 Oordeel

De commissie sprak gedurende de beoordelingsdag met enthousiaste gesprekspartners. Het is voor de commissie zeer duidelijk dat deze opleiding enorm gedragen wordt. De commissie kon vernemen dat de hogeschool reeds geruime tijd bezig is met de plannen voor de uitbouw van deze masteropleiding. Dat heeft de commissie kunnen voelen in elk gesprek. De commissie vindt het bijzonder aangenaam om te merken dat er echt een sterk team achter deze opleiding staat dat er volledig voor wil gaan. De commissie benoemt het samenspel en de interactie tussen de verschillende actoren (beleid, docenten, studenten, onderzoek, werkveld, ...) als een sterkte van deze opleiding. Er heerst hier duidelijk geen eiland-idee. Elke actor neemt zijn verantwoordelijkheid om deze opleiding samen te dragen. Dit geeft de commissie bijzonder veel vertrouwen in de kwaliteitsvolle uitbouw van deze nieuwe masteropleiding. De commissie kon vaststellen dat het programma uitgewerkt werd in sterke co-creatie met het werkveld en daardoor echt kan aansluiten op de actuele noden van het Vlaamse musicallandschap.

De opleiding heeft een duidelijke missie opgesteld en plaatst het opleiden van *creatives* echt op de voorgrond. De missie, visie en het profiel sluiten volgens de commissie zeer duidelijk aan op de verwachtingen van alle stakeholders die de commissie gesproken heeft tijdens de panelgesprekken.

De opleiding heeft zeer goed gekeken naar buitenlandse opleidingen om de eigen opleiding vorm te geven. Door deze benchmark werden enkele interessante elementen uit het buitenland overgenomen, maar werden ook enkele gedurfde eigen keuzes gemaakt. Als unieke opleiding in Europa wil de opleiding de drie disciplines zang, dans en spel aanbieden aan de student.

De commissie begrijpt dat de opleiding momenteel vooral focust op de doorstroom van afgestudeerde bachelors uit de eigen instelling. De gesprekspartners hebben op het ogenblik van de toetsing echter geen duidelijk beeld van welk profiel instromers uit andere vooropleidingen precies kunnen hebben. De commissie beveelt daarom aan om het profiel van alle mogelijke instromers kritisch te bekijken en indien nodig de aanwervingsstrategie hierop aan te passen. Het zou immers zonde zijn dat de opleiding enkel eigen studenten bedient. De commissie wil de opleiding vragen om snel te kijken naar eventuele mogelijkheden om de master in het Engels aan te bieden. De voorliggende opleiding is namelijk nog niet erg aantrekkelijk voor studenten die niet Nederlandstalig zijn.

De commissie is heel positief over het feit dat de domeinspecifieke leerresultaten in samenspraak met verschillende stakeholders werden vormgegeven. De commissie stelt vast dat de DLR ervoor zorgen dat de uitstromende studenten inzetbaar zijn op masterniveau en dat ze in het werkveld aan de slag kunnen gaan als echte *creatives*. De commissie is uitermate te spreken over de twee learning outcomes die de studenten zelf mogen invullen in het keuzevak.

De commissie leert dat het taalbeleid in de opleiding minder nadrukkelijk aanwezig is. De studenten krijgen via allerlei projecten de nodige vakkennis van het Frans en Duits mee. De commissie geeft de suggestie om tijdens de projecten of opleidingsonderdelen waar de vreemde talen nu onderdeel van uitmaken, nog meer in te zetten op het dagelijkse gebruik van de taal, naast het gebruik *on stage*. De commissie vraagt dat het taalbeleid niet afhankelijk wordt van deze individuele docenten. Daarom beveelt de commissie aan om het taalbeleid te specificeren en te verankeren binnen de opleiding.

De commissie is tevreden met de bouwstenen die in het schakeljaar en masterjaar aangeboden worden om de fundering tot degelijk, wetenschappelijk onderzoek te realiseren, met de masterproef als sluitstuk.

De commissie heeft van de studenten begrepen dat hun docenten op vlak van blended learning steeds in de weer zijn om nieuwe technieken, methodes en online werkvormen te ontdekken en zodoende hun onderwijs bij te sturen. De commissie heeft mooie voorbeelden gezien van blended learning binnen de vakken *close harmony* en dictie.

De missie, visie en profilering van de opleiding zijn geënt op het beeld van die veelbesproken *creative*. De stages zijn echter nog eerder klassiek. De commissie beveelt de opleiding dan ook dringend aan om in onderling overleg met het werkveld stageplaatsen voor *creatives* te zoeken.

De commissie wil de opleiding aanmoedigen om de internationale connecties (met o.a. Berlijn) verder te versterken en korte lijnen uit te bouwen. Op die manier zouden echte stages in het buitenland aangeboden kunnen worden.

De opleiding biedt de studenten de kans om deel te nemen aan verschillende projecten. De commissie vindt het positief dat verschillende oeuvres, repertoires en domeinen hierdoor geïntroduceerd worden bij de studenten.

De faciliteiten bieden voldoende capaciteit voor de huidige studenten. Door de extra studenten die deze masteropleiding zullen aanvatten, zou de infrastructuur onder druk kunnen komen te staan. De commissie vraagt de opleiding om hier rekening mee te houden en alternatieven te voorzien in afwachting van de bouw van het nieuwe kunsten-gebouw. De commissie beveelt de opleiding aan om snel werk te maken van een degelijk online reservatietool voor lokalen en repetitieruimtes. Dit kan helpen in het scheppen van meer capaciteit of het herverdelen van de capaciteit op de huidige campus.

Over het personeelsbeleid is de commissie tevreden. De commissie is blij om te horen dat er een vaste kern gezocht zal worden die de schouders onder deze opleiding kan zetten en de opleiding zal dragen, en dat daarnaast gastdocenten ingezet zullen worden die permanent het actuele werkveld zullen binnenbrengen. De commissie bevestigt de opleiding in het feit dat er snel gedoctoreerden aangetrokken moeten worden om het onderzoek in deze master op het juiste, academische niveau te krijgen.

De commissie is ervan overtuigd dat de studenten zullen kunnen rekenen op een goede begeleiding. De opleiding geeft aan erg te willen inzetten op de individuele begeleiding van de studenten. De commissie heeft vastgesteld dat ze dit ook kunnen waarmaken. Studenten krijgen immers allemaal een individuele coach toegewezen die hen zal begeleiden doorheen de masteropleiding.

De commissie heeft vertrouwen in het algemene toetsbeleid van de Erasmushogeschool en het KCB. Ze vindt deze speerpunten overall in de toetsing van deze nieuwe opleiding terug. De opleiding wil sterk inzetten op formatieve evaluatie. De commissie vindt dit een gepaste evaluatievorm voor een opleiding als deze waarin vaardigheden zoals dans, zang en spel continu bijgestuurd moeten worden om tot een hoger niveau te geraken. De verwachtingen en de einddoelen van de stages zijn helder geformuleerd. De studenten en het werkveld geven aan dat ze goed op de hoogte zijn van de verwachtingen. De commissie waardeert het concept van de masterproef. De combinatie van de artistieke kant van het verhaal met de onderzoeksmatige kant zorgt voor een goede weergave van wat een master in de kunsten kan doen.

De commissie stelt vast dat het werkveld alvast duidelijk vertrouwen heeft in de huidige uitstroom van de bacheloropleiding. Ze zien een enorm groot potentieel voor de uitstromende masterstudenten.

Op basis van het gevoerde onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de opleiding Master in Musical van de Erasmushogeschool Brussel beoordeelt de commissie de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding als geheel als voldoende. De commissie brengt een positief advies uit aan de NVAO.

4 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 9 november 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een voorbereidend overleg op 8 november 2020 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de opleiding/instelling voorbereid.

De dialoog vond plaats op 9 november 2020. Door de geldende coronamaatregelen heeft zowel het vooroverleg als de dialoog volledig online plaatsgevonden. De dialoog werd gevoerd via Microsoft Teams. De gesprekspartners kregen een uitnodiging om in te loggen tijdens hun gespreksmoment.

De volgende gesprekken werden gevoerd, onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

08u30 – 09u30: Panelgesprek leidinggevenden & onderwijs- en onderzoeksbeleid

- Algemeen directeur EhB;
- Afgevaardigde onderzoeksbeleid Koninklijk Conservatorium Brussel – School of Arts;
- Opleidingshoofd PBA Musical;
- Directeur onderwijs, onderzoek en internationalisering;
- Diensthoofd onderwijsontwikkeling.

10u00 – 11u00: Panelgesprek studenten & alumni

- Student 4^e bachelor PBA Musical;
- Student 4^e bachelor PBA Musical;
- Student 3^e bachelor PBA Musical;
- Student 3^e bachelor PBA Musical;
- Student 3^e bachelor PBA Musical;
- Student 2^e bachelor PBA Musical;
- Student 2^e bachelor PBA Musical;
- Alumna PBA Musical;
- Alumnus PBA Musical.

11u30 – 12u30: Panelgesprek docenten

- Docent Song&Dance, begeleider projecten, PBA Musical;
- Docent zang & close harmony, vakgroepvoorzitter, PBA Musical;
- Docent dans, vakgroepvoorzitter, PBA Musical;
- Docent spel, vakgroepvoorzitter, PBA Musical;
- Docent muziektheorie, PBA Musical en ABA Muziek;
- Docent dictie, PBA Musical;
- Docent spel, auditietraining internationaal, PBA Musical;
- Docent auditietraining, vakgroepvoorzitter, PBA Musical;
- Onderzoeker & docent AMA Muziek.

13u30 – 14u30: Panelgesprek werkveld

- Casting supervisor Deep Bridge, seminarie KCB: bestrijden van stress en faalangst;
- Alumnus PBA Musical, artistiek en zakelijk directeur Loge 10;
- Artistiek en zakelijk directeur Judasproducties, directeur Fakkeltheater;
- Docent Muziektheorie PBA Musical, coordinator Educatieve Bachelor Musical, coordinator KSO 7e jaar musical, 3e graad musical;
- Alumna PBA Musical, docent DKO;
- Uitvoerend musicalartiest en gastregisseur;
- Head of Live Entertainment Studio 100;
- Artistiek en zakelijk directeur Uitgezonderd.

Aan de hand van de Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en het voorlopig oordeel geverifieerd en vervolledigd.

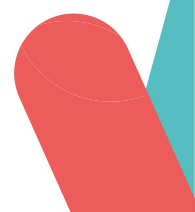
Tijdens een besloten nabespreking op 9 november 2020 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd op 1 december 2020.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Erasmushogeschool
Adres, website van de instelling	Nijverheidskaai 170, B-1070 BRUSSEL info@ehb.be www.erasmushogeschool.be
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding	Master of Arts in Musical
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	Master
(Bijkomende) titel	-
(Delen van) studiegebied(en)	Muziek en podiumkunsten
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Brussel-Hoofdstad
Studieomvang (in studiepunten)	60
Nieuwe opleiding in Vlaanderen	Ja
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	Educatieve Master in de muziek en podiumkunsten

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

Cultuurcontextueel inzicht

1. De afgestuurde master vindt zijn toegang tot diverse culturele activiteiten om zijn kunstenaarschap te inspireren en te voeden, en benut deze (internationale) activiteiten voor verdere professionalisering;

Artistieke uitvoering

2. De afgestudeerde master geeft creatief gestalte aan dragende musicalrollen met dramatisch verloop;

Artistieke persoonlijkheid

3. De afgestudeerde master is authentiek, heeft podiumcharisma, artistieke persoonlijkheid en individualiteit;

Audities afleggen

4. De afgestudeerde master legt op een kwaliteitsvolle manier professionele (internationale) audities af en beschikt over een uitgebreid portfolio;

Technische beheersing

5. De afgestudeerde master toont een gevorderde technische beheersing van de drie deelaspecten van musical, nl. dans, zang en spel;

Artistieke creatie

6. De afgestudeerde master verbindt de inhoudelijke componenten van musical (zang, dans en spel) en werkt deze uit tot een dramaturgisch onderbouwde artistieke creatie;

Interpretatie en expressie

7. De afgestudeerde master zet technische beheersing en inhoudelijk inzicht om in interpretatie en expressie, en kan dit vastleggen en reproduceren in functie van een professionele productie;

Artistiek onderzoek

8. De afgestudeerde master ontwikkelt individueel een op eigen artistiek onderzoek gebaseerde methodologie en proces, die uitmonden in een artistieke realisatie;

Artistieke en collegiale verantwoordelijkheid

9. De afgestudeerde master geeft blijk van artistieke en collegiale verantwoordelijkheid binnen een professionele context;

Discours en dialoog over eigen werk

10. De afgestudeerde master communiceert en debatteert (mondeling en schriftelijk) vanuit zijn artistieke visie over eigen werk, zowel met collega als met leken;

Kritisch-maatschappelijk referentiekader

11. De afgestudeerde master gebruikt zijn artistieke persoonlijkheid en kritisch-analystisch inzicht om te reflecteren over zijn plaats in de maatschappij, zowel in het algemeen als gerelateerd aan de kunstwereld;

Ondernemingszin

12. De afgestudeerde master kan het resultaat van een artistiek proces als 'pilot' aanbieden aan producent en publiek, en is hierbij op de hoogte van bestaande samenwerkingsverbanden, subsidies, financieringsmogelijkheden, professionele netwerken, multimediale mogelijkheden en PR-kanalen;

Artistieke vormgeving

13. De afgestudeerde master gaat in dialoog met scenografen en podiumtechniekers om de vormgeving van zijn artistiek product gestalte te geven.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Pascale De Grootte (*voorzitter*) Huidig algemeen directeur AP-Hogeschool Antwerpen, deskundige (artistiek) onderwijs- en kwaliteitszorg.

Peter Van Dosselaer (*commissielid*) Nederlands choreograaf, musicalacteur en als freelance docent verbonden aan meerdere professionele musicalopleidingen in Nederland (Codarts, Fontys), domeinexpert/vakdeskundige en onderwijsdeskundige in het domein van de Musical.

Deborah De Ridder (*commissielid*) Vlaamse musicalactrice, studeerde aan het Brabants Conservatorium Tilburg (NL). Naast musicalwerk ook actief als actrice in diverse (televisie)series, als voice-over en als organisator van musicalstages en geeft ze zang- en dramales.

Lars Corijn (*student-commissielid*) Student Educatieve Master aan het Koninklijk Conservatorium Antwerpen.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Mike Slangen**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator en secretaris.
- **Dagmar Provijn**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, waarnemer.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben de deontologische code (met inbegrip van een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring) van de NVAO ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de bepalingen in deze code.

Bijlage 4: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Bijlage 1: Domeinspecifieke leerresultaten
- Bijlage 2: Overeenkomstige opleidingen in het hoger onderwijs
- Bijlage 3: Schematisch overzicht van het curriculum
- Bijlage 4: Inhoudsbeschrijving van de eerste 60 studiepunten (ECTS-fiches)
- Bijlage 5: Beschrijving van het personeel
- Bijlage 6: Contacten met het werkveld

Niet-verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Niet-verplichte bijlage 1: Matrix leerresultaten – curriculum
- Niet-verplichte bijlage 2: Matrix werkvormen – curriculum
- Niet-verplichte bijlage 3: Matrix evaluatievormen – curriculum
- Niet-verplichte bijlage 4: Didactisch concept Erasmushogeschool Brussel
- Niet-verplichte bijlage 5: Didactisch concept master in Musical
- Niet-verplichte bijlage 6: Toetsbeleid master in Musical
- Niet-verplichte bijlage 7: Matrix toetsbeleid (beleidskader evaluatie) EhB
- Niet-verplichte bijlage 8: Internationale benchmarking musicalopleidingen
- Niet-verplichte bijlage 9: Internationaliseringsstrategie master in Musical
- Niet-verplichte bijlage 10: Artistiek onderzoeksconcept master in Musical
- Niet-verplichte bijlage 11: Stage - bepalingen
- Niet-verplichte bijlage 12: Stage - overeenkomst
- Niet-verplichte bijlage 13: Stage - reflectieverslag van de student
- Niet-verplichte bijlage 14: Stage - evaluatieverslag stagementor
- Niet-verplichte bijlage 15: Stage - beoordelingsformulier stagebegeleider
- Niet-verplichte bijlage 16: Bepalingen masterproef
- Niet-verplichte bijlage 17: Evaluatiecriteria masterproef
- Niet-verplichte bijlage 18: Curriculum van het schakelprogramma
- Niet-verplichte bijlage 19: Kwaliteitszorgbeleid aan EhB en KCB
- Niet-verplichte bijlage 20: Resultaten alumni-enquête 2017
- Niet-verplichte bijlage 21: Financieel kader master in Musical
- Niet-verplichte bijlage 22: Onderwijsreglement EhB
- Niet-verplichte bijlage 23: Examenreglement EhB
- Niet-verplichte bijlage 24: Rechtspositieregeling EhB
- Niet-verplichte bijlage 25: Departementale aanvulling KCB bij het algemeen OER van EhB
- Niet-verplichte bijlage 26: EHBO – Leidraad kwaliteitscriteria voor evaluaties EhB
- Niet-verplichte bijlage 27: Professionaliseringsbeleid docenten EhB

Aanvulling bij het informatiedossier, dd. 09/11/2020

- Documentaire 'Zie mij' 2019
- Beschrijving onderzoeksproductie 'Zie mij' 2019

Colofon

MASTER OF ARTS IN MUSICAL
ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL • 9776
Toets nieuwe opleiding • Beoordelingsrapport
1 december 2020
Samenstelling: NVAO • Vlaanderen

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net